

(در این موقع پیشنهادی از طرف آقایان فیوضات و مساوات و آقا میرسید حسن کاشانی و ناظم العلماء بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست جلیله مجلس شورای ملی دامت شوکته

بنده پیشنهاد میکنم چنانچه آقای وزیر امور خارجه اظهار کردند از طرف دولت تمام ایالات و ولایات تلگرافاً اعلام شود که پس از رسیدن اوراق انتخابات سریمانچمن نظار انتخابات تشکیل شود

(فیوضات - مساوات - میرسید حسن کاشانی ناظم العلماء)

(جمعی گفتند - صحیح است)

آقا سید یعقوب - بنده با این پیشنهاد معالافم

(در این موقع جمعی از نمایندگان بتدریج خارج شدند)

رئیس - آقایان تشریف میبرند مساوات - مقصود این بود که رای گرفته شود

وزیر امور خارجه - حاجت برای نیست هیئت دولت خودش قبول میکند و تلگراف خواهد کرد

رئیس - دستور فردا همین دستور امروز خواهد بود

(مجلس سه ساعت از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس - موتمن الملك

جلسه ۲۵۷

صورت مشروح مجلس

یوم شنبه ۲۳ حمل

۱۳۰۲ مطابق ۲۵ شعبان ۱۳۴۱

(مجلس دو ساعت قبل از غروب به ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید صورت جلسه لایله بیجشنبه ۲۲ حمل را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)

رئیس - صورت جلسه ایرادی ندارد در پیشنهادی که آقایان مساوات و فیوضات نموده بودند باید رای گرفته شود

مساوات - دولت قبول کرده است محتاج برای گرفتن نیست

رئیس - بسیار خوب - آقای حاج میرزا عبدالوهاب

(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - چون قانون ممیزی در مرتبه سوم یا چهارم دستور واقع است تقاضا میکنم آنرا مقدم دارند که زودتر تکلیف آن معلوم شده و از مجلس بگذرد

معاون وزارت عدلیه - رایرت کمیسیون استخدام راجع بماده اول قانون استخدام قضاة رسیده است و چون چند ماده دیگر آن بیشتر باقی نمانده تقاضا میکنم اگر آقایان موافق باشند جزء دستور گذارده شود

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - معلوم می شود آقایان هم

موافقت که قانون استخدام قضاة مطرح شود

آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - بنده هم موافقم باینکه قانون استخدام قضاة زودتر بگذرد ولی یکی دو فقره لایحه کمیسیون بودجه هست که چندان مذاکره لازم ندارد خوب است آنها را مقدم داریم که زودتر تکلیف آنها معلوم شود

یکی راجع بسیم کشی از سورمک بابر قواست و یکی دو فقره دیگر که اگر آنها مقدم باشد ضرری ندارد

رئیس - فعلاً پیشنهاد آقای آقا میرزا سید حسن کاشانی که دیشب مطرح بود و قرار شد امروز مطرح شود - مطرح است

آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده موافقم

رئیس - بار ابرررت موافقت

مستشار السلطنه - بلی

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی هم موافقت آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - البته هیچیک از نمایندگان نمیتوانند تصدیق کنند که برخلاف قانون اساسی هیچکس داخل خانه کسی بشود اعم از مأمورین دولت یا غیر آن ولی در همان قانون اساسی تصریح کرده است که مگر بحکم قانون - حکم قانون یعنی چه؟

یعنی قانون تجویز کنند در موافقی برای خاطر قضایائی باین ترتیبات مخصوص دارد خانه کسی بشوند مثلاً در موقع جنایت در موقع قتل نفس در موقع حریق در موقع سرقت برای رسیدگی بامور جنائی اینها یک مراددی است که در موقع خودش قانون تجویز میکند و البته هر کدام اینها هم قانون مخصوصی لازم دارند بنده خیلی مایل بودم که در موقع مطرح شدن این طرح قانونی از طرف وزارت یکتفر اینجا حاضر بود اینجا گفته میشود که مأمورین تصدیق میریزند در خانه های مردم

چند نفر از نمایندگان هم اینطور است

حاج شیخ اسدالله - خیر اینطور نیست بعضی از آقایان اظهار اطلاع میکنند که اینطور است و مأمورین تصدیق میریزند در خانه های مردم و در این صورت لازم بود از طرف وزارت مالبه یکتفر اینجا حاضر باشد و نظامنامه که برای کشف قاچاق مقررات توضیح بدهد یا آقایانیکه این طرح قانونی را پیشنهاد کرده اند مواد نظامنامه که برای کشف قاچاق تریاک مقررات در نظر می گرفتند اگر یک طرف غیر عادلانه در آن بود از برای نقض آن تقاضا میکردند که آنرا نقض کنید و الا بطور کلی در صورتیکه هنوز حقایق مکشوف نشده است مجلس تصدیق

کند که نظام نامه اداری تجدید بر خلاف قانون اساسی است بعقیده بنده این مسئله غیر عادلانه است البته آقایان تصدیق نمیکنند که اجازه بدهند برخلاف قانون که معمولاً بامروز است (اگر چه مدت قانونی قانون تصدیق تریاک منقضی شده است و مجلس نسبت باین قسمت اساساً باید تکلیفی معین کند) مردم مجاز باشند هر قسم میخواهند تریاک قاچاق در منازل خودشان نگاه دارند آیا آقایان تصدیق میکنند که در ولایات یا قصبات زارعین و کسبه که خیلی هم میل دارند با استعمال افیون که چیز مهلکی است و میل دارند بر خلاف قانون جاریه مملکتی تریاکها را بطور قاچاق ببرند بخانه های خودشان؟ بعقیده بنده اگر این مطلب آزاد باشد و مجلس تصدیق کند تمام تریاکهای اطراف تهران در خانه های آنها خواهد شد بلی اگر مجلس بگوید چون مدت قانونی قانون تصدیق تمام شده باید نقض شود بنده هم عرضی ندارم ولی اگر مجلس تصدیق کند که قانون سابق تصدیق مجری باشد باید برای کشف قاچاق هم ترتیبی در نظر بگیرد که از قاچاق تریاک جلوگیری شود والا اگر بنا باشد مجلس تصدیق کند که بهیچوجه برای قاچاق تریاک تفتیش نشود بطور اطمینان می توانم عرض کنم که قسمت اعظم تریاکهای ایران در خانه ها مخفی خواهد شد بلی بنده هم تصدیق میکنم که نباید بر خلاف قانون و بطور بی رویه گی بخانه های مردم بریزند و اسباب زحمت مردم را فراهم نمایند

ولی عرض میکنم باید یک ترتیب عادلانه یا با اطلاع کمیسیون یا مأمور نظمی بطور مودبانه بصاحبخانه که محل سوءظن واقع شده اطلاع بدهند و با نماینده مدعی العموم و در موقع لزوم با یکتفر زن بطور مودبانه داخل خانه میشوند و محلهای که مورد سوء ظن است تفتیش میکنند و اگر آقایان نظامنامه تصدیق راملحظه فرمایند خواهند دید که تمام این مسائل در آن قید شده است

در دهات هم باید با اطلاع کدخدای محل باشد و آنهم ترتیب مخصوصی دارد اینک بنده عرض میکنم نظامنامه تصدیق راملحظه فرمائید برای این است که اگر یکتفر مأمور خائنی از روی حرارت برخلاف نظامنامه رفتار کرده باشد مجلس نباید یک نظامنامه اساسی را لغو کند که اسباب زحمت و اختلال تمام آن اداره بشود بازم عرض و پیشنهاد میکنم که آقایان خوب است عجله نفرمایند و نماینده وزارت مالبه را بخواهند توضیحاتیکه لازمست از او بخواهند و بامراجعه به نظامنامه تصدیق اگر لازم شد از روی بصیرت و اطلاع آنرا نقض کنند و بدانند چه نظامنامه را نقض میکنند و از روی احساسات صرف رای نداده باشند باز هم عرض میکنم اگر مأمورین تصدیق برخلاف نظامنامه رفتار

کرده باشند آنها باید مجازات شوند و تقصیر با نظامنامه نیست تقصیر از اشخاص و مأمورین است

رئیس - پیشنهادی است از طرف آقای آقا سید یعقوب (قرائت میشود) (بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست - بنده پیشنهاد میکنم شور در این لایحه بتأخیر انداخته گردد با نماینده وزارت مالبه حاضر برای توضیح دادن شود (یعقوب الموسوی)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - با اینکه آقای حاج شیخ اسدالله با یک بیاناتی که آقایان دقت میفرمودند قانع می شدند اظهار داشتند که قوانینی که رجوع میشود به نقض عایدات دولت یا مملکت باید خیلی با تأمل در آن مذاکره کرد و اطراف آنرا بخوبی مطالعه نمود

اگر بنا باشد در این باب بدون تأمل و تعمق ما رای بدهیم ممکن است یک عایدات بزرگ دولت را از بین ببریم باین جهت چون مأمور اجرای این مسئله وزارت مالبه است بنده پیشنهاد کردم که نماینده وزارت مالبه هم احضار شود که با حضور او این مسئله مطرح شود که هم راه اصلاح این مسئله بیان شود و هم رعایت ماده سیزدهم و نهم قانون اساسی و هم مراعات اصول (لاتدخل البیوت الا باذن اهلهما) شده باشد و عوائد مملکت را هم از بین نبرده باشیم پس بعقیده بنده برای جمع بین این شقوق و حفظ عایدات مملکت بهترین است نماینده وزارت مالبه هم در اینجا حاضر شود و با حضور او این مسئله مطرح شود که توضیحات لازمه بدهد و همانطور که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند مأمورین مقصودند و باید مورد مواخذه واقع شوند نه نظامنامه بهر جهت عقیده بنده این است که نماینده وزارت مالبه حاضر شده و در حضور او این مسئله مطرح شود

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - تصور میکنم آقایان یک اشتباهی کرده اند و آن این است که این لایحه قانونی نیست این یک پیشنهادی است که بکمیسیون مبتکرات رفته و کمیسیون آنرا قابل توجه دانسته و بمجلس تقدیم کرده است که ببینند آقایان نمایندگان هم آنرا قابل توجه میدانند یا نه؟ آنوقت مجدداً بکمیسیون مربوطه ارجاع شده و در آنجا نماینده وزارت مالبه هم حاضر شده و مذاکرات لازمه بعمل آمده و مجدداً بمجلس بیاید و بهمان ترتیب سابق که در سایر لوایح رفتار میشد در موضوع این پیشنهاد هم رفتار شود در این مدت بنده هیچ فلسفه برای تأخیر آن نمی بینم اگر آقایان این پیشنهاد را قابل توجه میدانند رای میدهند و بکمیسیون میرود

رئیس - رای میگیریم در پیشنهاد

آقای آقا سید یعقوب - آقایان که پیشنهاد ایشان را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد - پیشنهادی است از طرف آقای معتمد السلطنه قرائت می شود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم که این طرح از دستور خارج شده و نظریه دولت و دکتور میلیو استفسار شود

(عبدالله معتمد السلطنه)

یک نفر از نمایندگان - عین پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب است

رئیس - عین پیشنهاد ایشان نیست آقای اقبال السلطان

(اجازه)

اقبال السلطان - گمان میکنم این پیشنهاد هم همانطور است همانطور که عرض کردم محتاج باین نیست که از دستور خارج شود

رئیس - آقای معتمد السلطنه

(اجازه)

معتمد السلطنه - بنده هم بیانات آقای اقبال السلطان را تصدیق میکنم ولی اشخاصیکه مخالف با اصل این پیشنهاد هستند اگر دلائلی در مقابل مخالفت آنها اظهار نشود و آنها را قانع نکنند در موقع رأی گرفتن مقابل توجه بودن این پیشنهاد نمی توانند دست از مخالفت خود بردارند آیا سزاوار است یک طرحی در مجلس قابل توجه شود در صورتیکه نظر هیئت دولت و رئیس کل مالیه که متخصص در این امورات در آن باب معلوم نشود؟ مسئله مسئله مهمی است و ممکن است بایک قیام و قعود قریب سی هزار تومان هابندی دولت از بین برود و باین جهت است که بنده اهمیت مبدهم و عقیده ام این است که نظریه رئیس کل مالیه که برای همین مسائل او را استخدام کرده ایم در این جلب شده بعد مطرح شود .

رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای معتمد السلطنه را قابل توجه میدانند قیام فرمایند .

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد

مذاکرات راجع بطرح اعاده می شود آقای شیخ الرئیس .

(اجازه)

شیخ الرئیس - بنده واقعاً از خودم تعجب میکنم قریب هفده سال است قانون اساسی نرشته شده است و ورود بخانه های مردم را مستثنی کرده است اما استثناء هم دارد باز هم تاصحبت میشود که در خانه های مردم میریزند میگویی در قانون اساسی ورود بخانه ها منع شده است این مثل آن است که کسی صندوق جوهری داشت و آنرا برده بودند صاحبش میگفت کلیدش در جیب خود من است .

صندوق را بردند و خوردند و عاقبت کلیدش در جیب صاحبش ماند . ماده هشت و دوازده و سیزده و چهارده قانون اساسی است ولی متصل مرئی و مشاهدات ما برخلاف آن مواد است و فقط خوشیم که در آنجا ذکر شده است ورود بخانه ها ممنوع است اگر روشن تنها کافی است بنده هم عرض ندارم ولی اینطور نیست . علاوه در صورتیکه قانون تحدید هنوز نگذشته است چطور ما نظامنامه را در نظر بگیریم و در مقابل قانونی که هنوز از مجلس نگذرانده ایم از نظامنامه آن حرف بزنیم بنابراین بعقیده بنده این مسئله فرع زاید بر اصل است چون آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند ما در نظامنامه تحدید باید مباحثه کنیم در صورتیکه هنوز اصلش را نمیدانیم .

ماده سیزدهم قانون اساسی میگوید در خانه هیچکس نمیتوان داخل شد مگر بحکم قانون .

این لفظ مگر بحکم قانون استثناء است و برای نظمی و امنیه و خیلی از ادارات لازم میشود به خانه ورود نمایند پس بعقیده بنده باید بدولت نوشته شود موادی که لازم می دانند برای ورود بخانه ها و کشف قاچاق و غیره بنویسند و بمجلس پیشنهاد کنند تا معلوم شود موادی که لازم میدانند نظمی یا تحدید با سایر ادارات تا چه اندازه است (و می توانند در خانه ها بروند) پنج ماده ده ماده بنویسند بیاورند که معلوم بشود که نظمی در چه صورت می تواند داخل خانه کسی بشود یا مثلاً مأمورین امنیه در چه صورت یا مأمورین مالیه چطور می توانند داخل خانه ها بشوند باید این موارد را دولت در ضمن چند ماده پیشنهاد کند و ما رأی بدهیم که هم مردم جان شان راحت باشد و هم مأمورین تکلیف و حدود مسئولیت خودشان را بدانند و قانون و قانون اساسی هم بجزریان خود بیفتند والا بمجرد اینکه در قانون اساسی است کافی برای حل قضایا نیست در صورتیکه اگر همین مسئله استثنایات را در ضمن پنجاه ماده بیاورند و بمجلس پیشنهاد کنند هشت ماده آنرا بیشتر نمی توانید تجزیه کنید و چهل و دو ماده دیگر را رد میکنید چنانکه همه ما دیده ایم به اقسام مختلفه به خانه های مردم میروند تریاک را معتمد بخانه می اندازند زنها را می فرستند بدون سبب خانه مردم را تفتیش میکنند دفاتر استنطاقشان در نظمی

و تجدید حاضر است چیزی نیست که خلاف عرض کنم حتی در موقعی که طومانیانس مستأجر تحدید بود تلگراف متحد المالیه دولت بولایت مغایره کرد که مدعی العموم - های عدلیه حق مداخله در امور تحدید را ندارند همین تلگراف الان موجود است ما چنین روزها را دیده ایم و برای این که طومانیانس مستأجر تحدید است دولت یک چنین تلگرافی را برخلاف قانون می کرد

آنوقت باز ما میگویی در قانون اساسی نوشته شده است .

این است که بنده پیشنهاد کردم موارد استثنای در ضمن چند ماده بنویسند بیاورند که بعد از این جان و مال مردم را از این حیث راحت کنند و اینهم یک کار خیلی مهمی نیست ممکن است بفوریت چند ماده پیشنهاد کنند و پس از هفده سال هم مردم را راحت کنند و هم مأمورین بدانند و هر کجا باید بروند بروند و هر کجا نباید بروند نروند

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)

معتمد السلطنه - عرضی ندارم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده می دانم که آقایان از بیان بنده یا آقای حاج شیخ اسدالله هم چنین تصور کردند که بنده کسی هستم که میگویی جایز است بروند بخانه مردم برخلاف نص قانون اساسی یا برخلاف قرآن بنده چنین چیزی بیان نکردم بنده هیچ وقت حاضر نیستم که بگویم ظلم بیک مورچه بشود چطور می توانم بگویم که مأمورین تریاک داخل خانه کسی بشوند اصل موضوع این بود که چون ما حافظ بیت المال و ناظر آن هستیم اینجا می خواهیم توجه بکنیم نسبت بیک قسمتی از وجوه بیت المال .

یک نفر از نمایندگان - بیت المال نیست .

آقا سید یعقوب - پس چیست ؟ در این مسئله بنده عقیده ام این بود که نماینده وزارت مالیه اینجا بیاید و با حضور او این مسئله مطرح شود والا مجلس شورای ملی حافظ قانون اساسی و تمام ماها متوجه بآن هستیم بنده بالاتر از آن عرض میکنم که پیشنهاد این لایحه و مطرح شود واقع شدن آن بالاتر از قانون اساسی نیست و در قانون اساسی در ماده ۹ اینرا بالصراحه نوشته است قانون اساسی فوق القوانین است و هیچ قانون عادی نمی تواند در مقابل آن عرض اندام کند اگر تنها از قوه مجریه قانون را نخواهید نوشتن قانون و گذاشتن روی طاچه که برای ملکیت فایده ندارد عرض بنده این بود که ما نماینده دولت را بخواهیم و بگوئیم چرا این مواد قانون اجرا نشده است که دیگر محتاج بنوشتن یک طرح قانونی نشویم .

حالا فرض فرمایید این لایحه در مجلس قابل توجه شد و به کمیسیون هم مراجعه شد با بودن قانون اساسی چه احتیاج به گذشتن این لایحه است و باینکه قانون اساسی فوق همه قوانین است احتیاج باین لایحه نداریم مگر ما که گفتیم راجع به تحدید جایز نیست داخل خانه کسی بشوند راجع بچیزهای دیگر جایز است ؟ ابدأ کسی حق ندارد داخل خانه کسی بشود بدون اینکه قانون

اجازه بدهد و حکم کند بنده خواستم عرض کنم که این لایحه در مقابل قانون اساسی چندان مهم نیست و الا بنده مخالف باین نیستم که داخل خانه مردم بشود .

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است)

گروسی - کافی نیست این حرفها جواب دارد .

رئیس - آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند .

(عده قیام نمودند)

رئیس - معلوم شود کافی است آقای حاجی میرزا مرتضی اسامی که قرائت شد اسامی بود که دیشب ثبت شده بود حالا باید رأی بگیریم بقابل توجه بودن این طرح .

شیخ الرئیس - پیشنهاد بنده چه شد

رئیس - بنده گویا اشتباه کردم بایستی در راپرت رأی گرفت چون راپرت کمیسیون مطرح است اگر رد شد آنوقت به پیشنهاد آقا میرزا سید حسن باید رأی گرفته شود .

(راپرت کمیسیون مبتکرات قرائت شد)

کمیسیون مبتکرات ۳ ساعت قبل از ظهر بریاست آقای نجات تشکیل و پیشنهاد آقای آقا میرزا سید حسن نماینده کاشان را نسبت بمنع دخول منتش تحدید بخانه ها تحت شور آورده نظر باینکه این مطلب بموجب اصل سیزدهم از متمم قانون اساسی ممنوع و مطرح است و مطلبی را که قانون اساسی تصریح کرده دیگر نمی توان در آن اظهار عقیده نمود لذا کمیسیون از اظهار عقیده در قسمت اول خودداری نموده ولی در قسمت ثانی که برای مرتکبین و متخلفین از اصل سیزدهم قانون اساسی مجازات و تنبیهی معلوم شود کمیسیون موافق و قابل توجه میدانند

دست قیام

رئیس - رأی میگیریم باین راپورت کمیسیون مبتکرات آقایانی که قسمت ثانی پیشنهاد میرزا سید حسن را قابل توجه می دانند .

گروسی - فایده ندارد .

رئیس - اگر فایده ندارد رأی ندهید .

آقایانیکه مفاد راپرت کمیسیون را تصویب میکنند قیام فرمایند .

(عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - گمان میکنم باید مراجعه شود بکمیسیون عدلیه و مالیه بودجه تنگوزئیل هذا السنه اداره مباشرت را داده اند مراجعه می شود بکمیسیون محاسبات .

راپرت قانون استخدام قضات از ماده ۳۰ مطرح است .

(ماده ۳۰ بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۳۰ - عموم قضات و صاحب منصبان پار که حق دارند پس از سی سال خدمت و

شصت سال عمر تقاعد خود را از خدمت بخوانند وزارت عدلیه نیز می تواند با موافقت دیوان عالی تمیز و رعایت شرف فوق قضات و صاحب منصبان مزبور را متقاعد نماید هر گاه تجلیل قوا و ضعف و پیری مانع نشود و مایل باشند تا سن هفتاد نیمی نوانند مشغول خدمت باشند ولی در هفتاد سالگی حتما از خدمت معاف میشوند .

رئیس - رأی می گیریم بماده ۳۵ آقاییان که تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قیام نمودند) رئیس - تصویب شد - ماده ۳۶ قرائت میشود .

(بعضون ذیل قرائت شد) ماده ۳۶ مفاد مواد - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۴ از فصل چهارم قانون استخدام کشوری مورخ ۲۲ قوس ۱۳۰۱ شامل قضات و صاحب منصبان خواهد بود .

مخبر - در اینجا يك سهوی شده است ماده ۴۴ هم باید اضافه شود . یعنی ماده ۴۴ و ۵۵ و غیره الی آخر

رئیس - این ماده میباید تا قانون استخدام را بیآورند . مخبر - قانون حاضر است ماده ۴۴ هر يك از مستخدمین که بر طبق ماده ۴۳ تقاعد خود را تقاضا نموده یا متقاعد شد حق اخذ حقوق تقاعدی از دولت خواهد داشت وابتداء آن از روزی است که مقرری خدمت داده نمی شود . این حقیقت در حق قضات هم هست .

رئیس - ایرادی ندارد . (گفته شد خیر) حاج شیخ اسدالله - می خواستم تذکر بدهم که خوب است مواد خوانده شود که همه بدانند چه موادی است . (یکی از نمایندگان همه میدانند) . رئیس - این لایحه پیش آقاییان بوده است همه مراجع کرده اند . آقاییان که ماده ۳۶ تصویب میکنند قیام فرمایند .

(عده قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده ۳۷ قرائت میشود . (باین مضمون قرائت شد)

ماده ۳۷ - مادام که عده منتظرین خدمت قضائی بیش از صدی پنج مقرر در ماده ۲۹ قانون استخدام کشوری مورخ ۲۲ قوس ۱۳۰۱ می باشد وزارت عدلیه حق استخدام قضات و صاحب منصبان جدیدی را نخواهد داشت .

رئیس - آقاییانیکه ماده ۳۷ را تصویب میکنند قیام فرمایند .

(عده قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده ۳۸ قرائت میشود .

(بعضون ذیل قرائت شد) ماده ۳۸ مفاد مواد ۶۶ - ۶۷ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ از فصل پنجم قانون استخدام کشوری مورخ ۲۲ قوس ۱۳۰۱ شامل قضات و صاحب منصبان یار که خواهد بود رئیس - آقاییانیکه این ماده را تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قیام نمودند) رئیس - تصویب شد - ماده ۳۹ قرائت میشود .

(باین مضمون قرائت شد) ماده ۳۹ فصل اول - دوم و سوم و چهارم و ششم از باب سوم قانون موقتی اصول تشکیلات عدلیه منسوخ و از درجه اعتبار ساقط است .

رئیس - آقاییان که ماده ۳۹ را تصویب میکنند قیام فرمایند . (عده کثیری قیام نمودند) رئیس - تصویب شد - ماده چهارم قرائت میشود .

(بعضون ذیل قرائت شد) ماده ۴۰ - این قانون بفاصله ۱۵ روز از تاریخ تصویب بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

مدرس - ماده اول چون نگذشته است رأی در این ماده بی مورد خواهد بود رئیس - تا رأی در کلیات ندهید این قانون نخواهد گذشت ماده ۴۰ را رأی میگیریم بعد میرویم بس ماده اول . آقاییان سدیدالملک

سدیدالملک (بند عرض کردم این ماده را تا تکلیف ماده اول معلوم نشود نمی شود رأی گرفت اینجا نوشته بعد از ۱۵ روزی از تصویب بموقع اجرا گذاشته خواهد شد . شاید ماده اول رد شد رئیس - رأی میگیریم بماده ۴۰ آقاییان که تصویب میکنند قیام فرمایند .

(اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد - ماده اول بترتیبی که در کمیسیون نوشته شده است قرائت میشود .

(بعضون ذیل قرائت شد) ماده اول - داوطلبان مقام قضاوت و صاحب منصبی یار که باید دارای شرایط ذیل باشند .

۱- تبعیت ایران ۲- دین اسلام ۳- سن که اقل آن سی سال خواهد بود . ۴- دادن امتحان مطابق مقررات قانونی یا داشتن تصدیق نامه فراغت تحصیل در علوم قضائی

۵- عدم محکومیت بقیام و اقدام بر علیه حکومت ملی و عدم محکومیت به جنحه و جنایت

۶- نبودن در تحت محاکم جزائی به

واسطه اتهام جنحه و جنایت ۷- عدم محکومیت بفساد عقیده و عدم معروفیت بفساد اخلاق و متجاهر نبودن به فسق و معناد نبودن باستعمال آفیون و مبتلا نبودن بامراض مسریه

یکی از نمایندگان - همان ماده پیش را نوشته اند و آورده اند . رئیس - آقاییان شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده عقیده ام اینست که يك تبصره در ذیل این ماده علاوه شود باین مضمون یا قریب باین مضمون که بنده اینجا یادداشت کرده ام :

تبصره - وزارت عدلیه مکلف است در هر يك از محاکم تمیز و استیناف و ابتدائی در مدت هفتاد و سه نفر قاضی که از يك نفر از حکام شرع مرجع تقلید اجازه داشته باشد و تاریخ اجازه آن قبل از تاریخ باشد تعیین نماید . این تبصره در عقیده دارم در ذیل ماده نوشته شود و بعضی نکات هم بنده اینجا در نظر آوردم که عده آن این است که تاریخ اجازه اش قبل از این تاریخ باشد که اسباب بعضی ترتیبات پیش نیاید و یکی اینکه فوری و بطور عجله نباشد در ضمن این دوازده ماه متدرجاً وزارت عدلیه این اقدام را بکنند و بعقیده بنده اگر این تبصره منظور شود این قانون فقط يك فائده دارد و آن این است که اسباب رضایت مردم و خوشنودی آنها از اشخاصی میشود که فقط بیکصد نفر بوده اند و آن کتابچه ها را برای عدلیه نوشته اند بواسطه اینکه در آن کتابچه ها بعضی وقتها شده است و در این قانون نشده است .

مثلا در تمام آنها يك اسم قاضی و قضاوت نیست قاضی و قضاوت در عرف ایران فقط بمعنای کسی است که بر حسب دستور شارع اسلام حق حکومت دارد از طرف بعضی نمایندگان - عده کافی نیست باید بعد از تنفس فرمایند . رئیس - چون عده کافی نیست مذا - کرات بعد از تنفس میشود ولی باید در موقع تنفس آقاییان کمیسیون خارجه را که هشت عضو دارد و کمیسیون نظام را که نه عضو دارد انتخاب نمایند .

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یک ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - آقاییان شیخ الاسلام (اجازه) شیخ الاسلام - عرض کردم عقیده بنده این است اگر آقاییان موافقت فرمایند در ذیل این ماده اول نوشته شود که وزارت عدلیه مکلف است از هر يك از محاکم تمیز و استیناف و ابتدائی يك نفر که از طرف یکی از مجتهدین مرجع تقلید دارای اجازه باشد بکاربرد بدو شرط یکی اینکه

مطلب دیگر ما اگر بوزارت عدلیه غیر از مقام قضائی و رسیدگی کننده کان در عدلیه اطلاق غیر قضات بکنیم خودمان را گول زدیم .

این مرکز چه مرکز است؟ مرکز حکومت قیام باین تمام اهل مملکت است و این مرکز باید کسانی را دارا باشد که شایسته و سزاوار باشند برای اینکه رسیدگی در امور مردم و دخالت در اموال و نفوس و اعراض مردم کنند و يك حد وسطی قائل شده اند مثل اینکه تا حال دیده شده است يك چیز مضحکی است . بعضی میگویند می گویند اداره تقش است و تقش رسیدگی میکند باعرض مردم .

بوزارت عدلیه یکسال مهلت داده شود که در این ضمن این انتخابات را بکنند و یکی دیگر هم اینکه در این اجازه دارند گان شرط باشد که تاریخ اجازه آنها قبل از این تاریخ باشد بواسطه بعضی ملاحظات . حالا البته آنها حیات ابدی نخواهند داشت ولی ممکن است یکی دو سال که اینها شروع بکار کردند و طرق صحیحی فراهم شد این نکته را ممکن است از این ماده در يك موقع معینی حذف کنند والا بعقیده بنده این ماده فقط راضی میکند شکایت کنند . گان از اوایح گذشته را نسبتاً بواسطه این که در تمام این اوایح مدونه گذشته اسم قاضی و قضاوت و قضائی نیست چنانکه هم خوانده ایم و دیده ایم و در عرف ایران اسم قاضی و قضاوت شامل نمیشود مگر نسبت باشخاصیکه شارع اسلام حق دخالت بآن ها داده است در امور قضائی . در هیچ تاریخ و هیچ مقاله مانخواستیم پیدا کرد که يك لفظ قاضی یا قضاوت یا قضائی در غیر مورد آن اشخاص استعمال شده باشد و در این قانون که فعلا تحت شورا است کمتر مادریست که اسم قاضی یا قضاوت نداشته باشد .

البته لفظ حاکم قضائی تقریباً دارای يك معنی است ولی معنای الفاظ چیز هائیت است که عرف متبادراً از آنها میفهمد . حاکم و حکام از قدیم در هر دو معنی استعمال شده است .

مثلا حاکم شرع حاکم عرف حاکم شرع سمنان حکام عرف اصفهان عرض لفظ (حاکم) که در آن لایحه است در غیر حکام شرعی هم استعمال دارد و این مطلب را هم همگی متذکر هستیم که بهترین مواد قانون راجع به عدلیه این ماده اول از قانون صاحب منصبان یار که و حکام عدلیه است زیرا این ماده معین میکند که ما اموال و نفوس تمام اهل مملکت را بدست این اشخاص میدهیم و البته يك چنین قانونی خیلی مهم است و هیچ تصور نمیشود که يك ماده دیگر از مواد اوایح گذشته و آینده باین درجه اهمیت برسد .

مطلب دیگر ما اگر بوزارت عدلیه غیر از مقام قضائی و رسیدگی کننده کان در عدلیه اطلاق غیر قضات بکنیم خودمان را گول زدیم .

این مرکز چه مرکز است؟ مرکز حکومت قیام باین تمام اهل مملکت است و این مرکز باید کسانی را دارا باشد که شایسته و سزاوار باشند برای اینکه رسیدگی در امور مردم و دخالت در اموال و نفوس و اعراض مردم کنند و يك حد وسطی قائل شده اند مثل اینکه تا حال دیده شده است يك چیز مضحکی است . بعضی میگویند می گویند اداره تقش است و تقش رسیدگی میکند باعرض مردم .

در هیچ جای عالم چنین چیزی نیست که در دوجا امور قضائی قطع و فصل شود . بعضی که بر حسب قانون در طول یکدیگر بکنند آنها يك مطلب دیگری است اینهم که گاهی در مجلس و در غیر مجلس عنوان میشود : آن کسی که در نظر پیر میر اگر صلی الله علیه وآله بوده است که رسیدگی در امور کند حال نیست اینهم يك حرفی است باسما البته امور نسبی است اگر بنا شود يك عالم خیلی بدی دخالت در امور کند یا يك آدمی که نسبتاً خوب باشد هر عالمی خوب را تصدیق می کند حالا مصداق مومن امتعن الله قلبه الایمان کم است درجه بعد از آن و بعد از آن آری باید پیدا کرد بنده نمی شناسم ولی اهل تحقیق که سابقان دراز در این طهران بوده اند می دانند که اشخاص متدین حاکم در گوشه و کنار هستند ولی چون اهل غرض و استفاده نبوده اند عقب این و آن ندیده اند که کار پیدا کنند غرض این است که اینهم يك حرف مقوائی بی اساسی است . پس ما متسک می شویم بیک کسانی که لایق نیستند از برای قضاوت

شیخ الرئیس - چرا نیست همه ما هست . شیخ الاسلام - بنده هم می گویم زیاد است کاش گفته نشده بود و بنده تصور می - کنم این نگرانی که در علاقه مندان بدیانت است نسبت به تشکیلات عدلیه هم به همین يك نکته تمام رفع میشود . هیچکس منکر اداره اجرا و احضار و ضبط نیست البته آقاییان در اخبار دیده اند که زمان علی علیه السلام دوسه بود حضرت امیر (ع) بعضی اشخاص را که معا که می کردند حرفهای طرفین را با وجود اینکه آنروز کافذ نبود روی پوست و گاهی هم روی استخوان می نوشتند و در آن زمان بعضی از محاکمات دوسه داشت یعنی کلمات طرفین را ضبط میکردند هیچ کس منکر این مراتب نیست و همه آقاییان تصدیق دارند که تشکیلات وزارتی ناقص است اما تمام نگرانی برای اینست که در این قانون يك شرایطی از برای رسیدن و نیل بمقام قضاوت معین کرده . بعضی مطالب دیگر هم در حواشی وزارت عدلیه صحبت میشود که بعضی ترتیبات غیر منتظره پیش آمده است که مملکت باید مقام قضائی و قانون داشته باشد بنده تصور میکنم این مطالب هم در ضمن همین مطلب منظم شود و دیگر جای اشکال نیست است . این است که در آن اوایح مینویسد دعاوی تا ۲۵۰ تومان باید بصلحیه ها رجوع شود و آنوقت از برای صلحیه فقید معین میکنند که در اول درجه باجتهاد باشد ولی بالاتر که می رود هر کس می تواند قضاوت کند و اشخاصی که کلبه و دمه را به اندام می توانند با مور رسیدگی کنند این مطلب هم چندین سال است در نظر من است و نمی دانم

فلسفه آن چیست ؟ و این قانون هم اول قانونی است که از طرف وزارت عدلیه بمجلس آمده و اگر بنا باشد يك مطلبی در او منظور شود که اسباب نگرانی علاقه مندان بدیانت و مخصوصاً همه مسلمانان واقعی است باین جهت این پیشنهادیکه بنده کردم خیلی خوب است و چون اسباب کسالت آقاییان شده ام این است که دیگر جساتی نمیکنم ولی شاید در اطراف عرایض بنده يك صحبت هائی شود بنده حاضر م را شکالی که در این پیشنهاد بنده بود اگر قابل توجه بشود و بکمیسیون رجوع شود آن اشکالات را در کمیسیون رفع کنیم و تصور میکنم این پیشنهاد نواقص ماده اول را رفع کند .

دیگر اینکه عدم معروفیت بفساد اخلاق یا عقیده تا این نمیکنند که ما اموال و اراضی و نفوس اشخاص را دزدست کسانی بدهیم که اطمنان کامل بآنها نداشته باشیم زیرا يك آدمی که اموال و اعراض و نفوس مردم بساو سیرده می شود باید بدانییم که خوب آدمی است نه اینکه بسگوئیم بد نیست

باین جهت است که در قضای عدالت را شرط قرار داده اند و باید قاضی دارای صفات و ملکات و جودى باشد نه عدمی

مخبر - مطالبی که آقای شیخ الاسلام فرمودند راجع بقانون تشکیلات عدلیه است این قانون استخدام است و راجع به این است کسانی را که وزارت عدلیه برای استخدام قبول میکند که باصناد مردم رسیدگی کند به بیند کدام سند صحیح و کدام باطل است و این ماده همان ماده است که در قانون تشکیلات عدلیه هست فقط چیزی که در اینجا اضافه شده یکی اینست است که عدم معروفیت بفساد عقیده را بعدم محکومیت تبدیل کرده ایم دیگر اینکه قید شده مبتلا بامراض مسریه معناد باستعمال آفیون نباشد . و باقی شرایط عین شرایط همان ماده است

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده بایک زبان استدعا و الجاح از اعضاء محترم کمیسیون استخدام تقاضا می کنم که مراجعه کنند بصورت مذا کراتیک که در مجلس راجع باین ماده شده و آن عده هائی که آقای مخبر شاه - زاده میرزا و تمام اعضاء کمیسیون دادند . با آن مواعید بازمشب این را بورت را تقدیم کرده اند .

تعبیر در این است باین که آقاییان انشاء الله تعالی مؤتلفه هم با ما همراهی خواهند نمود . شرط پنجم میگوید عدم قیام و اقدام بر علیه حکومت ملی و عدم محکومیت به جنحه و جنایت بنده از آقاییان سؤال میکنم در مملکت آمده اند .

در قانون اساسی ۱۹ اصل راجع بحاکم عدلیه است و بمبدأ منشأ قوانین قانون اساسی است قانون اساسی دستور بحکومت ماست و ما نباید از حدود آن تجاوز کنیم و من عندی قانون ایجاد کنیم این قانون استخدام که آقای مخبر در موقع مذا کره در ماده اول فرمودند هر چه پیشنهاد شود قبول میکنم بنده و آقای مدرس و سایرین پیشنهاد کردیم و بالاخره در آن میان پیشنهاد آقای تدین قابل توجه شد ماده اولی که در قانون استخدام نوشته شده حالا مطابق میکنم باین ماده که امروز اعضاء کمیسیون استخدام در منزل شاهزاده سلیمان میرزا نوشته اند آنوقت ملاحظه فرمایند آن نظریاتی که در مجلس بود هیچ ملاحظه نکردند .

بنده از مجلس سؤال میکنم بعد از آن که پیشنهادی در مجلس قابل توجه شد بچه جهت کمیسیون بی مرحمتی میکند قانون استخدام در ماده اول مینویسد داوطلبان مقام قضاوت و صاحب منصبی یار که باید دارای شرایط ذیل باشند

۱ - تبعیت ایران ۲ - دین اسلام ۳ - سن که لااقل آن سی سال خواهد بود اینها عین همان ماده اول سابق است

۴ - دادن امتحان مطابق مقررات قانونی نظر آقاییان هست که در کابینه آقای مشیرالدوله وقتی لایحه قانونی امتحان عدلیه بمجلس آمد در اینجا صحبت شد که سیزده نفر شاگردان مدرسه سیاسی اشپ چه خواهند کرد و اینجا قرار شد که قانونی راجع با امتحان آنها نوشته شود و آن قانون بحکم مجلس بکمیسیون عدلیه رجوع شد که کمیسیون مزبور قانون امتحان را بنویسد و در این ماده هیچ متذکر نشده :

مقررات قانونی که از مجلس شورای ملی گذشته باشد مخبر - مقصود همانست آقا سید یعقوب - شما که امروز تشریف بردید و آنچه باید بیآورید آوردید فقط در این جا عبارت (یادداشتن تصدیق نامه درجه لیسانس در علوم قضائی) را تغییر داده فارسی آنرا نوشته اند و تصور میکنند این ها را ما فراموش کرده ایم از وقتی که در ماده اول صحبت شد تا بحال تمام آقاییان در نظر دارند و توجه به حال می نمایند که عدلیه را بقدر امکان مرتب نمایند بطور می توانند ؟

آقاییان اعضاء کمیسیون استخدام میگویند ما اکثریت داریم و اقلیت راهم خفه میکنیم و انشاء الله تعالی مؤتلفه هم با ما همراهی خواهند نمود . شرط پنجم میگوید عدم قیام و اقدام بر علیه حکومت ملی و عدم محکومیت به جنحه و جنایت بنده از آقاییان سؤال میکنم در مملکت آمده اند .

در اینجا می نویسد داوطلبان مقام قضاوت و صاحب منصبی یار که باید دارای شرایط ذیل باشند

اول تبعیت ایران ، دوم دین اسلام ، سوم سن (که در اینجا کمتر قرار داده ما بیشتر

ما کدام محکمه تشکیل شد که در آن مشخص شده باشد فلان شخص برضد حکومت ملی قیام و اقدام کرده است تا از مقام قضاوت محروم نشود نمایند ؟ اینها عبارات است که غیر از این کردن قانون هیچ وجود خارجی ندارد مگر آنکسانیکه سبب بدبختی مملکت ما شده اند ما که کرده ایم یا بآنهائی که سبب بسته شدن مجلس سوم شدند چه معامله کرده ایم ؟

آقا شیخ الاسلام فرمودند شرایط قضائی شرایط وجودیست و حاکم محکمه باید دارای شرایط وجودی باشد نه عدمی این عدم محکومیت بفلان و فلان کسانی که دعوی دارند و میخواهند وارد محکمه شوند مطمئن نمیکند .

در اینجا آمده اند مفاهیم عدمی را شرایط وجودی قرار داده اند در اینجا صحبت شد آن کسیکه در محکمه می نشینند و میخواهد حکومت کند باید دارای شرایط وجودی باشد و فاضله باشد نه اینکه عدم اخلاق و صفات رذیله باشد همین در میخواستیم عرض کنم که همین همانواد را آورده اند آن چیزیکه آقای تدین پیشنهاد کردند و از مجلس گذشت که چرا رفت ؟ بنده نمیخواهم اسائه کلام بدهم عرض کردم ما خیالی داریم و میخواهیم این مسئله در مجلس شورای ملی با اجتماع بگذرد؟ شما بعینه همانرا آورده می خواهید بگذرانید ؟ عدم محکومیت بفساد عقیده الحمد لله در ظهور حضرت حجت (ع) است و هیچکس فاسدالعقیده نیست .

عقیده امری باطنی است و چیزی قلبی و بر قلب هم کسی حکومت ندارد حکومت همیشه بر افعال ظاهر است که میتواند بر عقیده حکومت و کسی را محکوم بفساد عقیده نماید ؟ متجاهر نبودن بفسق و معناد نبودن باستعمال آفیون و مبتلا نبودن بامراض مسریه تماماً مسائل است که در جلسه گذشته محل صحبت شد و بنظر اکثریت مجلس طرف توجه نشد و فقط آن پیشنهاد آقای تدین قابل توجه شد حالا باز عین آن را آورده با يك شور هم میخواهند بگذرانند لذا عرض میکنم که با این ماده و تمام مواد این قانون مغالقم مگر اینکه همان اصلاح پیشنهادی آقای تدین و آن وعده های مکرر آقای مخبر انجام یابد . ما که نسبت بقانون عناد نداریم

مخبر - اینکه آقای آقا سید یعقوب اظهار کردند که مخبر وعده هائی دادند بنده بهیچکس وعده ندارم و اینکه گفتند رعایت پیشنهاد آقای تدین نشده حالا این ماده را ملاحظه میکنم ببینیم چه تفاوت با آن دارد در اینجا می نویسد داوطلبان مقام قضاوت و صاحب منصبی یار که باید دارای شرایط ذیل باشند اول تبعیت ایران ، دوم دین اسلام ، سوم سن (که در اینجا کمتر قرار داده ما بیشتر

فرار داده ایم) چهارم دادن امتحان علمی و عملی (درین امتحان مطابق پرگرامی که وزارت عدایه مرتب کرده و پس از گذشتن از مقامات لازم ضمیمه و اعلان خواهد شد نوشته است دادن امتحان مطابق مقررات قانونی و همانکه آجا نوشته) اشخاص مفصله ذیل در عدایه مستخدم نمی شوند:

اولاً اشخاصیکه بواسطه ارتکاب جنحه و جنایت در تحت مجازات محاکمه هستند یا بواسطه اتهام جنحه و جنایت در تحت مجازات محاکمه باشند و برائت خود را حاصل نکرده باشند ثانیاً کسانی که بواسطه ارتکاب جنحه و جنایت محکوم بحبس یا مجازاتی شدیدتر شده باشند (ما هم در اینجا نوشتیم عدم محکومیت جنحه و جنایت) ثالثاً اشخاصیکه ورشکسته اعلان شده اند (اینرا هم ما در اینجا قید میکنیم و علت و عدت قید نکردن هم این بود که ورشکست شدن بتقصیر هم (در شمار جنحه و جنایت است) رابعاً اشخاصیکه در تحت قیومیت یا ولایت شرعی هستند (ما هم در اینجا سر را ۳۰ سال قرار دادیم) خامساً کسانی که معروف بفساد عقیده اسلامی باشند (در اینجا هم قید کردیم عدم معروفیت بفساد عقیده و اخلاق منتهی کلمه عدم را جلوانداختیم)

سادساً اشخاصیکه متظاهر بارتکاب منکرات و اتصاف باخلاق ذمیه هستند (ما هم نوشته ایم متجاوز بفسق نباشد بلکه ما چیزی هم در اینجا اضافه کردیم که هیچگونه قیام و اقدام بر علیه حکومت ملی نباشد حالا میگوئید باشد ما نوشتیم معتاد باستعمال افیون نباشد . میگویند خوبست افیون استعمال کند و قیدش زائد است ؟ ما گفتیم مبتلا بامراض مسریه نباشند آقا میفرمایند باشد ؟

آقا سید یعقوب - بنده اجازه میخواهم ببنده بهتان زدند (جمعی گفتند مذاکرات کافی است) رئیس - اگر بخواهیم رأی بگیریم عده کافی نیست پس این مسئله خواهد ماند برای جلسه دیگر

برای شرفیابی حضور اهل حضرت و عرض تبریک هیئتی باید بحکم قرعه معین شود اگر تصویب می فرمائید دوازده نفر بقید قرعه معین گردد

(آقای منتصر الملک استقراع نموده بترتیب ذیل نتیجه حاصل گشت)

آقایان : امین الشریعه . عمید الممالک آقا شیخ محمد حسین سعادت (رئیس - مریض هستند) گروسی

(آقا شیخ محمد حسن گروسی - دیگر را استقراع نمایند) شیخ العراقرین زاده - سردار جنگ - آقا سید کاظم یزدی - دکتر لقمان - حاج میرزا عبدالوهاب - اقبال - السلطان - آقا میرزا سید حسن کاشانی شیخ الاسلام اصفهانی

رئیس - جلسه آتیه روز یکشنبه صبح سه ساعت بظهر مانده : بقیه دستور امروز آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده از کمیسیون مطالعات سئوالی داشتم و چون نظر مجلس شورای ملی راجع باین قضیه خیلی متوجه است خود بنده هم علاقمند هستم خواستم ببینم چرا لایحه نفت بمجلس نیامد .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از مجلس تقاضا کنم لایحه کمیسیون بودجه راجع باولاد آقا محمد سید تقی و سالار محترم جزء دستور روز یکشنبه فرار داده شود

رئیس - جزء دستور هست آقا سید یعقوب - در اول دستور باشد رئیس - آقای نصیر السلطنه (اجازه)

حاج نصیر السلطنه - آقای مستشار - السلطنه راجع بلایحه نفت سئوال فرمودند . کمیسیون چندین جلسه با حضور آقای وزیر فوائد عامه مشغول مذاکره و اصلاح بود و تقریباً چند ماهه هم گذشته است و باز هم مشغولیم و برای روز دوشنبه هم از آقایان تقاضا کردیم که حاضر شده جلسه ممتدی تشکیل دهیم شاید زودتر بتوانیم لایحه را تقدیم مجلس کنیم

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده کاملاً بحفظ نزاکت معتقدم اما تا یک حد تقریباً سه ماه قبل یا کمتر دستوری از مجلس صادره شد که از هر شعبه یک نفر انتخاب و کمیسیون بین النهرین را تشکیل دهند و ترتیب طبع و توزیع اوراق را قبول نمایند و قریب ده مرتبه آقای آقا سید فاضل که رئیس کمیسیون هستند آقایان اعضاء را دعوی بحضور کرده فقط بنده با یک نفر دیگر حاضر می شدیم

حالا خوبست آقایان تکلیفی برای اینکار معین کنند یا اینکه داده بودند ابطال کنند

بنده متعجبم چه کنم پیش از این هم از دست من ساخته نیست که با آقایان اصرار کنم حاضر شوند یک روز جلسه هم امروز بود که ما صبح تا ظهر معطل بودیم ولی هیچکس حاضر نشد

آقا سید فاضل - همانطور که آقای شیخ الاسلام اظهار کردند چندین جلسه به آقایان اطلاع دادیم که بیایند در یکی دو جلسه اولی هم تقریباً اکثریت حاصل و زمینه مطلب روشن شد ولی در این اواخر اعضائی که حاضر میشوند فقط بنده و آقای شیخ الاسلام. حالا نمیدانم علت استنکاف آقایان از آمدن چیست خوبست از مقام ریاست

امر و مقرر شود که اعضاء حاضر شده جلسه منعقد گردد

مسائل - اسامی اعضاء را بخوانید آقا سید فاضل - بنده، آقای شیخ الاسلام اصفهانی ، آقای اقبال السلطان ، آقای آقا میرزا سید حسن کاشانی ، آقای صدر الاسلام و یک نفر دیگر که اسمش خاطر م نیست .

رئیس - باین آقایان تذکر داده میشود که حاضر شوند اگر حاضر نشدند اطلاع بدهند تا تجدید انتخاب بعمل آید . آقای ملک الشعراء (اجازه)

ملک الشعراء - بنده نظر بعلاقه مندی که بحفظ حیثیات مجلس داشته و دارم و مکرر هم عرض کرده ام میخواهم خاطر محترم آقایان نمایندگان را بیک نکته متذکر کنم و آن مسئله تحصن در مجلس است . اشخاصی که در مجلس تحصن اختیار میکنند قطعی است که پس از تأسیس از رسیدگی دولتی بعریض آنها بمجلس متحصن میشوند و اگر کسی متحصن شد نباید مدت زیادی طول بکشد.

مکرر دیده شد که جمعی در مجلس متحصن شدند که تحصن آنان مربوط به مسائل اجتماعی بوده و مجلس با عجله آنها را با مبل بمرام خارج نموده ولی بنده میبینیم آقای مستعان الملک که یکی از اشخاص آزادی خواه و یکی از عناصر ریاست که غالب آقایان از حال ایشان و سوابق خدمات او اطلاع دارند در مجلس متحصن هستند و همیشه در نظر آقایان نمایندگان آمده صحبت میکنند بنده متعجبم چطور میشود يك آدم سابقه دار در آزادی که تظاهرات او غالباً تظاهرات ساده بوده است در مجلس متحصن باشد و متأسفانه دولتها هم با تظاهرات او وقعی نگذارند بنده نسبت بسهم خود استدعا دارم که نسبت با آقای مستعان و سایر آقایان که دیروز در اثر اختلاف نظر بین ملاکین و مستأجرین تحصن اختیار کرده اند بذل توجهی بفرمایند و کمیسیون عریض تصمیمات جدی تری اتخاذ و اگر لازم است در مجلس علنی تذکراتی بدولت داده شود و ترتیبی شود که امید نسبت بتحصن در مجلس مبدل بیاس نشود و خود این مطلب مقدمه شود برای اینکه هیئت های دولتی بتحصن در مجلس اهمیت دهند نه اینکه یک نفر در مجلس متحصن شود و ششماه هم فریاد بزند و حق هم با او باشد بالاخره دولت بعریض او گوش ندهد .

چون این مسئله مربوط بحفظ عدالت و حقیقت مجلس و نمایندگانش است استدعا دارم آقایان نمایندگان در این باب مطالعاتی فرموده در قضیه آقای مستعان الملک و سایر متحصنین تصمیمی اتخاذ فرمایند تا یک نفر متحصن پنج ششماه در مقابل نمایندگان آمده

شد بکند و این مسئله بتفصیل بمجلس و متحصنین تمام شود (مجلس تقریباً دو ساعت از شب گذشته ختم شد) رئیس مجلس - مؤتمن الملک جلسه ۲۵۸ صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه ۲۵ حمل ۱۳۰۲ مطابق ۲۸ شعبان ۱۳۴۱ (مجلس دو ساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید) صورت مجلس یوم پنجشنبه ۲۲ حمل را آقای امیر ناصر قرائت نمودند رئیس - صورت مجلس ایرادی ندارد؟ آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - در جلسه گذشته بنده هم قبل از تنفس و هم بعد از تنفس شرحی عرض کردم و اشاره بان نشده است . رئیس - راجع بچه مطلب شیخ الاسلام اصفهانی - راجع به قانون استخدام مستخدمین عدلیه عریضی کردم که در صورت مجلس نوشته نشده است .

رئیس - چرا نوشته شده است شیخ الاسلام - پس شاید بنده ملتفت نشده ام . رئیس - هشت نفری برای عضویت کمیسیون خارجه انتخاب شده اند از قرار است که عرض میکنم : آقایان شیخ رئیس . قوام السلطنه . سلیمان میرزا . قوام الدوله . سیه دار اعظم . جلیل الملک . منتظر الملک حاج نصیر السلطنه . ولی آقای حاج نصیر - السلطنه در دو کمیسیون دیگر عضویت دارند .

حاج نصیر السلطنه - بنده از کمیسیون بودجه قدیم استعفا میدهم رئیس - جمعی از آقایان پیشنهادی کرده اند که قرائت میشود (آقای امیر ناصر بشرح ذیل قرائت نمودند) نظر باینکه در ادوار گذشته بواسطه غفلت حکام و فقدان وسائل لازمه اهالی بحرین از استیفای حق و کالت محروم مانده اند و نظر به اینکه ساکنین جزیره بحرین از نقطه نظر عده برای يك نفر وکیل کافی هستند بنده با قید فوریت ماده واحده ذیل را به مجلس مقدس پیشنهاد و تصویب آنرا درخواست مینمایم .

ماده واحده - مجلس شورای ملی تصویب مینماید که ساحلین جزیره بحرین حق خواهند داشت يك نفر نماینده بر طبق قانون انتخابات مستقیماً منتخب و برای عضویت

رئیس - جمعی گفتند مذاکرات کافی است) رئیس - اگر بخواهیم رأی بگیریم عده کافی نیست پس این مسئله خواهد ماند برای جلسه دیگر